

IN MEMORIAM

Janina Domska (25 sierpnia 1946 – 3 stycznia 2024)

Urodziła się w Ligocie Tułowskiej (pow. Niemodlin) w rodzinie Mikołaja Domskiego i Michaliny z domu Działuk. W miejscu zamieszkania ukończyła szkołę podstawową. Do Liceum Ogólnokształcącego im. B. Chrobrego uczęszczała w Niemodlinie. Po zdaniu matury, w 1965 r. rozpoczęła studia w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Opolu na kierunku historia. W 1969 r. obroniła pracę magisterską pt. „Maryna Mniszcówna”, uzyskując tytuł zawodowy magistra historii. W okresie studiów angażowała się w działalność Związku Młodzieży Wiejskiej i Zrzeszenia Studentów Polskich. Była jedną z wyróżniających się studentek, w związku z czym miała możliwość podjęcia pracy na rodzimej uczelni, jednak ze względu na odmowę wstąpienia w szeregi Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej musiała pożegnać się z karierą naukową. W 1967 r. znalazła zatrudnienie w ówczesnym Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Opolu, w którym pracowała do uzyskania wieku emerytalnego. W opolskim archiwum przeszła wszystkie szczeble kariery. Na początku pracowała na stanowisku młodszego archiwisty, opracowując akta z okresu Polski Ludowej. Od marca 1971 r. przez dwie kadencje pełniła społecznie funkcję przewodniczącej Rady Zakładowej przy Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Opolu. Z końcem 1971 r., na wniosek kierownika Oddziału II – Stefana Czecha, awansowała na stanowisko archiwisty. Od 1973 r., oprócz opracowania zasobu archiwalnego wytworzonego po 1945 r., do zakresu jej obowiązków doszedł nadzór nad narastającym zasobem archiwalnym oraz udział w pracach komisji metodycznej. Weszła również w skład zespołu doradczego przy dyrektorze Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Opolu. Z dniem 1 stycznia 1974 r. została awansowana na stanowisko starszego archiwisty. Jako absolwentka Wyższej Szkoły Pedagogicznej nie miała przygotowania do pracy w archiwum, dlatego wykształcenie w zakresie archiwistyki uzupełniła na Studium Poddyplomowym Archiwistyki w Instytucie Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja

Kopernika w Toruniu. W 1976 r. została powołana w skład Wojewódzkiej Komisji Oceny Materiałów Archiwalnych oraz Zakładowej Komisji Przyjęć do Pracy. Kolejny awans uzyskała w 1977 r., zostając adiunktem archiwalnym. Jej zaangażowanie w pracę zawodową doceniono w 1978 r., kiedy uchwałą Rady Państwa została odznaczona Brązowym Krzyżem Zasługi. Oprócz pracy zawodowej angażowała się w działalność społeczną. Po utworzeniu Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” przy Archiwum Państwowym w Opolu wstąpiła w jego szeregi. Z dniem 1 stycznia 1985 r. została awansowana na stanowisko kustosza. Jako doświadczona archiwistka, w latach 1992–1995 kierowała Oddziałem I opracowania materiałów archiwalnych wytworzonych do 1945 r. W tym czasie opracowała akta magistratów w Opolu, Namysłowie i Nysie, sądów obwodowych w Kluczborku oraz akta cechowe.

Oprócz pracy zawodowej realizowała pasje naukowe, prowadząc badania nad dziejami ziemi niemodlińskiej, zwieńczone dwiema publikacjami: *Niemodlin i ziemia niemodlińska od 1224 roku do połowy XIX w.* oraz *Niemodlin. Monografia miasta i gminy*. W 2001 r., decyzją Rady Naukowej Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego, Janina Domska uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie historii. Promotorem rozprawy doktorskiej pt. „Dobra niemodlińskie (od końca XVI do połowy XIX w.)” był dr hab. Damian Tomczyk, prof. ówczesnej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie.

Znaczący wpływ na Janinę Domską wywarła śmierć jej siostry i szwagra, którzy osierocili cztery córki. Po tym wydarzeniu otoczyła opieką małe siostrzenice, poświęcając im ogromną część swojego życia. W 2004 r., po przepracowaniu 35 lat w opolskim archiwum, przeszła na zasłużoną emeryturę. Nie zerwała jednak kontaktów ze służbą archiwalną. Posiadając ogromne doświadczenie, została zatrudniona w niepełnym wymiarze czasu pracy w Archiwach Opolskich w Niemodlinie, w których przepracowała blisko 10 lat. W okresie tym nie porzuciła zainteresowań historią swojej ukochanej ziemi niemodlińskiej, kontynuując badania nad jej dziejami.

W kolejnych latach brała udział w spotkaniach i odczytach organizowanych przez instytucje naukowe i kulturalne działające na terenie Niemodlina i województwa opolskiego. Chętnie współpracowała z Archiwum Państwowym w Opolu i Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu. Należała do czołowych postaci Niemodlińskiego Towarzystwa Regionalnego. W 2012 r. w ramach obchodów Dni Niemodlina odbyła się promocja publikacji zwieńczającej wieloletnie badania nad dziejami regionu pt. *Niemodlin*.

Monografia miasta i gminy. Wraz z innymi pracownikami Archiwum Państwowe w Opolu uczestniczyła także w opracowaniu regestów do publikacji wydanej pod redakcją Antoniego Barciaka i Karla Müllera pt. *Regesty dokumentów przechowywanych na Śląsku Opolskim (do 1400 roku)*. W 2013 r., w ramach obchodów 730-lecia uzyskania przez Niemodlin praw miejskich, wystąpiła z wykładem okolicznościowym poświęconym historii księstwa niemodlińskiego. Za swoją działalność w 2006 r. uhonorowana tytułem „Zasłużony dla Ziemi Niemodlińskiej”.

Zmarła nagle 3 stycznia 2024 r. Została pochowana na cmentarzu komunalnym w Niemodlinie. We wspomnieniach współpracowników i mieszkańców Niemodlina zapamiętano ją jako osobę pełną ciepła i życzliwości, chętnie służącą pomocą i radą.

Barbara Sypko

Archiwum Państwowe w Opolu / State Archives in Opole (Poland)
b.sypko@opole.ap.gov.pl, ORCID 0009-0005-9913-1979

Źródła

Archiwum Zakładowe Archiwum Państwowego w Opolu, Janina Domska (akta personalne), sygn. 26/34.

Bibliografia

Czech S., *25 lat działalności Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Opolu*, „Kwartalnik Opolski” 1978, nr 1, s. 35–47.

Sypko B., *Sylwetki archiwistów opolskich. Wybrane biografie z listy (nie) obecnych [w:] Otwarty skarbiec pamięci. Studia Zespołu Archiwum Państwowego w Opolu zebrane z okazji 60-lecia powstania instytucji część pierwsza*, red. M. Lenart, Opole 2013, s. 44–46.

Sypko B., *Zmarła dr Janina Domska*, <https://www.facebook.com/ArchiwumPanstwoweWOpolu/posts/z-przykro%C5%9Bci%C4%85-zawiadamiamy-%C5%BCe-w-dniu-3-stycznia-2024-r-zmar%C5%82a-dr-janina-domska-d/756415289852355/> [dostęp: 10.03.2024]

Bibliografia wybranych publikacji Janiny Domskiej

- Archiwa zakładowe w placówkach kulturalnych województwa opolskiego*, „Archeion” 1981, t. 71, s. 322–325.
- Archiwum miejskie w Brzegu w latach 1746–1944 – jego historia i zasób*, „Śląsk Opolski” 2004, nr 51, s. 42–45.
- Niemodlin i ziemia niemodlińska od 1224 roku do początków XX wieku*, Opole–Niemodlin 1998.
- Niemodlin. Monografia miasta i gminy*, Opole 2012.
- Od Łambinowicz/Łambinowicz do Łambinowic (1273–1945)* (współaut. M. Lis) [w:] *Obozy w Łambdord/Łambinowicach (1870–1946)*, red. nauk. E. Nowak, Opole 2006, s. 13–26.
- Praschmowie – ostatni właściciele Niemodlina*, „Nowiny Nyskie” 2000, nr 44, s. 15.
- Regesty dokumentów przechowywanych na Górnym Śląsku (do 1400 roku)*, t. 1 (współaut.), red. nauk. A. Barciak, K. Müller, Wrocław 2004.
- Stan archiwów zakładowych w biurach projektowych województwa opolskiego*, „Archiwista” 1982, r. 18, nr 3–4, s. 1–5.
- Z historii archiwów na Śląsku Opolskim. Archiwum stanowe, książęce i miejskie* (współaut. V. Rezler-Wasilewska), „Śląsk Opolski” 1996, nr 4, s. 13–20.
- Z historii niemodlińskich szpitali*, „Nowiny Nyskie” 2000, nr 45, s. 15.